

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 557 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

Apvienotā Karaliste

**Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais
ziņojums**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

Apvienotā Karaliste

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais ziņojums

1. IEVADS

2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā puda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes pakta paredzētās procedūras. Tā ļauj valstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.

Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts Apvienotajā Karalistē¹ 2019.–2020. finanšu gadā būs 2,5 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāds būs 85,2 %. Tomēr galīgie budžeta izpildes dati par 2019.–2020. gada vispārējās valdības budžeta deficītu un parādu būs pieejami tikai 2020. gada rudenī. Saskaņā ar Komisijas prognozi sagaidāms, ka Apvienotās Karalistes budžeta deficīts 2020.–2021. gadā būs 10,7 % no IKP, savukārt parāds būs 102,5 % no IKP. Visi pieejamie pierādījumi, tostarp valstu iestāžu paziņojumi par to, cik lielā mērā budžeta politika reaģē uz nopietno ekonomikas lejupslīdi, kas saistīta ar Covid-19 pandēmiju, norāda uz budžeta deficītu, kas ievērojami pārsniedz robežvērtību 3 % no IKP 2020.–2021. gadā un 2021.–2022. gadā. Komisija 2020. gada 7. maija vēstulē lūdza Apvienoto Karalisti sniegt atjauninātu informāciju par paredzamo deficīta apmēru 2020.–2021. gadā. Tomēr Apvienotā

¹ Apvienotā Karaliste no 2020. gada 1. februāra izstājās no Eiropas Savienības. Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (OV L 29, 31.1.2020., 7. lpp.) stājās spēkā 2020. gada 1. februārī, kad Apvienotā Karaliste izstājās no ES. Tajā ir paredzēts pārejas periods, kura laikā Savienības tiesību akti (ar dažiem izņēmumiem) ir piemērojami Apvienotajai Karalistei un tās teritorijā. Kā noteikts Savienības tiesību aktos, kas tai piemērojami pārejas periodā, pret Apvienoto Karalisti izturas kā pret ES dalībvalsti, bet tā nepiedalīsies ES lēmumu pieņemšanā un lēmumu izstrādē.

Karaliste nesniedza prasīto skaidrojumu, bet atsaucās uz Budžeta atbildības biroja Covid-19 scenāriju, kas paredz, ka 2020.–2021. gadā deficīts ievērojami pārsniegs 3 %. Ņemot vērā šos faktorus, Komisija uzskata, ka tās pašreizējā prognoze par deficītu 10,7 % apmērā no IKP 2020.–2021. gadā ir pietiekami pārliecinošs pirmsšķietams pierādījums par pārmērīgu budžeta deficītu, kā noteikts Līguma 126. panta 2. punkta a) apakšpunktā.

Tāpēc Komisija, ņemot vērā iepriekš minēto, ir sagatavojusi šo ziņojumu, kurā analizēta Apvienotās Karalistes atbilstība Līgumā noteiktajiem deficīta un parāda kritērijiem. Tajā ņemti vērā visi būtiskie faktori un ievērojamais ekonomikas satricinājums, kas saistīts ar Covid-19 pandēmiju.

1. tabula. Vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds (% no IKP)

		2016–2017	2017–2018	2018–2019	2019–2020 COM	2020–2021 COM	2021–2022 COM
Deficīta kritērijs	Vispārējās valdības bilance	-2,8	-2,7	-1,8	-2,5	-10,7	-6,2
Parāda kritērijs	Vispārējās valdības bruto parāds	85,2	84,6	84,2	85,2	102,5	100,2

Piezīme. Avots: Eurostat, Eiropas Komisijas 2020. gada pavasara prognoze.

2. DEFICĪTA KRITĒRIJS

Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi, paredzams, ka Apvienotās Karalistes vispārējās valdības budžeta deficīts 2020.–2021. gadā sasniegs 10,7 % no IKP, kas pārsniedz Līgumā noteikto atsaucē vērtību — 3 % no IKP — un nav tuvu tai. Prognozētais Līguma atsaucē vērtības pārsniegums 2020.–2021. gadā ir ārkārtējs, jo tas ir nopietnas ekonomikas lejupslīdes rezultāts. Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ietekmi, Komisijas 2020. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2020. gadā samazināsies par 8,3 %.

Prognozētais Līguma atsaucē vērtības pārsniegums nav īslaicīgs, pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi, kurā paredzēts, ka budžeta deficīts 2021.–2022. gadā saglabāsies virs 3 % no IKP.

Kopsummā 2020.–2021. gadā prognozētais deficīts ir virs Līgumā noteiktās atsaucē vērtības — 3 % no IKP — un nav tuvu tai. Prognozētais pārsniegums atbilstoši definīcijām Līgumā un Stabilitātes un izaugsmes paktā tiek uzskatīts par ārkārtēju un ilgstošu. Visi pieejamie pierādījumi, tostarp valstu iestāžu paziņojumi par to, cik lielā mērā budžeta politika reaģē uz nopietno ekonomikas lejupslīdi, kas saistīta ar Covid-19 pandēmiju, norāda uz budžeta deficītu, kas ievērojami pārsniedz robežvērtību 3 % no IKP 2020.–2021. gadā un 2021.–2022. gadā. Komisija 2020. gada 7. maija vēstulē lūdza Apvienoto Karalisti sniegt atjauninātu informāciju par paredzamo deficīta apmēru 2020.–2021. gadā. Tomēr Apvienotā Karaliste nesniedza prasīto skaidrojumu, bet atsaucās uz Budžeta atbildības biroja Covid-19 scenāriju, kas paredz, ka 2020.–2021. gadā deficīts ievērojami pārsniegs 3 %. Ņemot vērā šos faktorus, Komisija uzskata, ka tās pašreizējā prognoze par deficītu 10,7 % apmērā no IKP 2020.–2021. gadā ir pietiekami pārliecinošs pirmsšķietams pierādījums par pārmērīgu budžeta deficītu, kā noteikts Līguma 126. panta 2. punkta a) apakšpunktā. Tādējādi analīze

liecina, ka pirmsšķietami Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/97 noteiktais budžeta deficīta kritērijs nav izpildīts.

3. BŪTISKIE FAKTORI

Līguma 126. panta 3. punktā ir noteikts: ja kāda dalībvalsts neatbilst viena vai abu šo kritēriju izvirzītajām prasībām, Komisijai jāsigatavo ziņojums. Minētajā ziņojumā “ņem vērā arī to, vai valdības budžeta deficīts pārsniedz valdības investīciju izdevumus, kā arī ņem vērā visus citus būtiskus faktoros, tostarp dalībvalsts ekonomikas un budžeta stāvokli vidēji ilgā laikā”.

Minētie faktori ir sīkāk izskaidroti Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punktā, kurā arī noteikts, ka nepieciešams pienācīgi ņemt vērā jebkurus citus faktoros, kurus attiecīgā dalībvalsts uzskata par būtiskiem, lai pilnībā novērtētu atbilstību deficīta un parāda kritērijiem, un par kuriem dalībvalsts paziņojusi Padomei un Komisijai. Kā norādīts Regulas (EK) Nr. 1467/97 4. pantā attiecībā uz budžeta deficīta kritēriju, tā kā valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsaucēs vērtību 60 % no IKP un nav izpildīts dubultais nosacījums, proti, deficītam jāpaliek tuvu atsaucēs vērtībai un tā atsaucēs vērtības pārsniegumam jābūt īslaicīgam, minētos būtiskos faktoros nevar ņemt vērā soļos, ko veic, lai attiecībā uz Apvienoto Karalisti, balstoties uz deficīta kritēriju, pieņemtu lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta esību.

Pašreizējā situācijā attiecībā uz 2020. gadu jāņem vērā vēl viens svarīgs faktors – Covid-19 pandēmijas ekonomiskā ietekme, kura ļoti nopietni ir skārusi budžeta situāciju un kuras dēļ perspektīva ir ārkārtīgi nenoteikta. Pandēmijas rezultātā ir arī iedarbināta vispārējā izņēmuma klauzula.

3.1. Covid-19 pandēmija

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir būtiska negatīva ietekme Eiropas Savienībā. Ietekme uz IKP pieaugumu būs atkarīga gan no pandēmijas ilguma, gan no pasākumiem, kas veikti valstu iestāžu un Eiropas un pasaules līmenī, lai palēninātu tās izplatību, aizsargātu ražošanas jaudas un atbalstītu kopējo pieprasījumu. Valstis jau ir pieņēmušas vai pieņem budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmu kapacitāti un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajiem iedzīvotājiem un nozarēm. Ir pieņemti arī būtiski likviditātes atbalsta pasākumi un citas garantijas. Atkarībā no sīkākās informācijas kompetentajām statistikas iestādēm ir jāpārbauda, vai šiem pasākumiem ir tūlītēja ietekme uz vispārējās valdības bilanci. Kopā ar saimnieciskās darbības samazināšanos šie pasākumi veicinās krietni lielāka valdības budžeta deficīta un parāda veidošanos.

3.2. Ekonomikas stāvoklis vidējā termiņā

Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka Apvienotās Karalistes reālais IKP 2020. gada pirmajā pusē strauji samazināsies. Marta beigās ieviestie pārvietošanās ierobežojumi Covid-19 izplatības apturēšanai ir izraisījuši strauju saimnieciskās darbības kritumu daudzās ekonomikas nozarēs. Tā kā pārvietošanās ierobežojumi ir atviegloti, ekonomikai būtu jāatsēžas. Kopumā paredzams, ka Apvienotās Karalistes reālais IKP 2020. gadā samazināsies par 8,3 %. Tas ir mīkstināošs faktors, novērtējot Apvienotās Karalistes atbilstību deficīta kritērijam 2020. gadā.

Attiecībā uz makroekonomisko perspektīvu pastāv ārkārtīgi liela nenoteiktība. Izmaiņas pieņēmumos par Covid-19 pandēmijas ilgumu un ar to saistītie pārvietošanās ierobežojumi būtiski mainītu prognozēto perspektīvu.

3.3. Budžeta stāvoklis vidējā termiņā

Apvienotajai Karalistei 2018. gada 13. jūlijā tika ieteikts nodrošināt, lai valdības primāro izdevumu nominālā pieauguma temps, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un vienreizējos pasākumus, 2019.–2020. gadā nepārsniegtu 1,6 % (“izdevumu kritērijs”), kas atbilst strukturālajai korekcijai 0,6 % apmērā no IKP². Vispārējais novērtējums norāda uz risku būtiski novirzīties no ieteiktās korekcijas virzībā uz vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanu 2019.–2020. gadā un 2018.–2019. gadā un 2019.–2020. gadā kopā. Tomēr galīgo novērtējumu var veikt tikai 2020. gada rudenī, kad būs pieejami budžeta izpildes dati par 2019.–2020. gadu.

Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka vidējā termiņā vispārējās valdības budžeta deficīts ievērojami palielināsies. Tas ir saistīts ar gaidāmo ekonomikas lejupslīdi apvienojumā ar vairākiem fiskāliem pasākumiem, par kuriem paziņojusi Apvienotās Karalistes valdība, lai novērstu Covid-19 sekas, piemēram, atbalstu darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām, atbalstu uzņēmumiem un sociālo izdevumu pieaugumu. Paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2020.–2021. gadā palielināsies līdz 10,7 %, pirms tas samazināsies līdz 6,2 % 2021.–2022. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāds palielināsies no 85,2 % 2019.–2020. gadā līdz 102,5 % no IKP 2020.–2021. gadā, pirms tas nedaudz samazināsies līdz 100,2 % no IKP 2021.–2022. gadā.

Šos prognozētos skaitļus ietekmē liela nenoteiktība. Piemēram, fiskālo pasākumu izmaksas ir atkarīgas no izmantošanas līmeņa un no pārvietošanās ierobežojumu ilguma. Izmaiņas makroekonomiskajās prognozēs arī būtiski ietekmētu fiskālo perspektīvu.

3.4. Valdības parāda stāvoklis vidējā termiņā

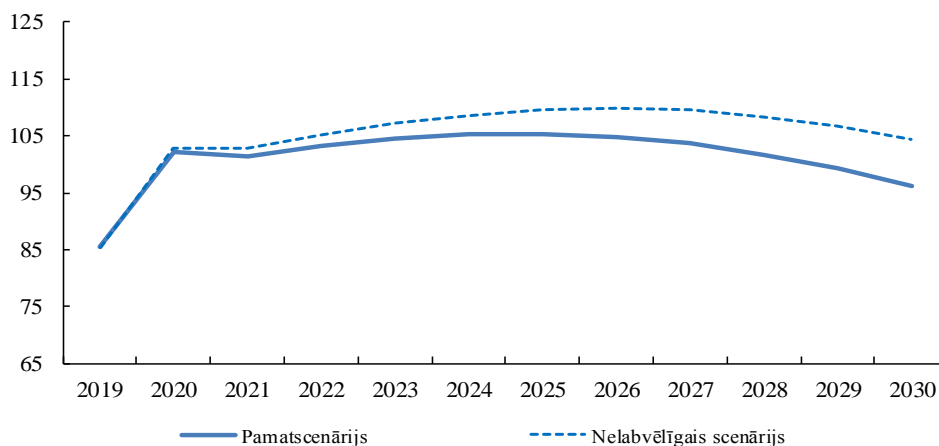
Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka vispārējās valdības parāds palielināsies no 85,2 % no IKP 2019.–2020. gadā līdz 102,5 % 2020.–2021. gadā.

Parāda atmaksājamības analīze ir atjaunināta ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi. Kopumā parāda atmaksājamības novērtējums, kurā ņemti vērā svarīgi mīkstinājoši faktori (tai skaitā parāda profils), liecina, ka, neraugoties uz riskiem, parāda stāvoklis vidējā termiņā joprojām ir ilgtspējīgs. Proti, lai gan valsts parāda stāvoklis pasliktinās Covid-19 krīzes rezultātā, paredzams, ka parāda attiecība pret IKP pamatscenārijā vidējā termiņā virzīsies pa ilgtspējīgu (nedaudz sarūkošu) trajektoriju.³

² Padomes Ieteikums (2018. gada 13. jūlijs) par Apvienotās Karalistes 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Apvienotās Karalistes 2018. gada konverģences programmu; OV C 320, 10.9.2018., 119. lpp.

³ Pamatscenārijs ir balstīts uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi. Pēc 2021. gada tiek pieņemts, ka fiskālā politika pakāpeniski tiks koriģēta atbilstīgi ES ekonomikas un fiskālās koordinācijas un uzraudzības sistēmām. Reālā IKP pieaugums tiek prognozēts saskaņā ar tā dēvēto *EPC/OGWG T+ 10* metodiku. Proti, (reālo) faktisko IKP pieaugumu nosaka tā potenciālā izaugsme un to ietekmē jebkādas papildu fiskālās korekcijas, kas tiek apsvērtas (izmantojot fiskālo multiplikatoru). Tiek pieņemts, ka inflācija pakāpeniski tuvināsies 2 %. Pieņēmumi par procentu likmēm ir noteikti saskaņā ar finanšu tirgus prognozēm. Saskaņā ar nelabvēlīgo

1. grafiks. Valdības parāda attiecība pret IKP, Apvienotā Karaliste, % no IKP

Avots: Komisijas dienesti.

3.5. Citi faktori, ko izvirzījusi Apvienotā Karaliste

2020. gada 12. maijā Apvienotās Karalistes iestādes saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punktu nosūtīja vēstuli ar būtiskiem faktoriem. Iepriekšējās iedaļās sniegtā analīze jau lielā mērā apraksta galvenos iestāžu norādītos faktoros.

4. SECINĀJUMI

Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi paredzams, ka Apvienotās Karalistes vispārējās valdības budžeta deficīts 2020.–2021. gadā pieaugs līdz 10,7 % no IKP, kas pārsniedz Līgumā noteikto atsauces vērtību — 3 % no IKP — un nav tuvu tai. Prognozētais atsauces vērtības pārsniegums tiek uzskatīts par ārkārtēju un ilgstošu.

Visi pieejamie pierādījumi, tostarp valstu iestāžu paziņojumi par to, cik lielā mērā budžeta politika reaģē uz nopietno ekonomikas lejupslīdi, kas saistīta ar Covid-19 pandēmiju, norāda uz budžeta deficītu, kas ievērojami pārsniedz robežvērtību 3 % no IKP 2020.–2021. gadā un 2021.–2022. gadā. Komisija 2020. gada 7. maija vēstulē lūdza Apvienoto Karalisti sniegt atjauninātu informāciju par paredzamo deficīta apmēru 2020.–2021. gadā. Tomēr Apvienotā Karaliste nesniedza prasīto skaidrojumu, bet atsauca uz Budžeta atbildības biroja Covid-19 scenāriju, kas paredz, ka 2020.–2021. gadā deficīts ievērojami pārsniegs 3 %. Ņemot vērā šos faktorus, Komisija uzskata, ka tās pašreizējā prognoze par deficītu 10,7 % apmērā no IKP 2020.–2021. gadā ir pietiekami pārliecinošs pirmsšķietams pierādījums par pārmērīgu budžeta deficītu, kā noteikts Līguma 126. panta 2. punkta a) apakšpunktā.

Paredzams, ka vispārējās valdības bruto parāds 2019.–2020. finanšu gada beigās būs 85,2 % no IKP, kas pārsniedz Līgumā noteikto atsauces vērtību – 60 % no IKP. Paredzams, ka Apvienotā Karaliste parāda samazināšanas kritērija izpildē 2019.–2020. gadā nebūs panākusi

scenāriju tiek pieņemts, ka procentu likmes būs augstākas (par 500 bāzes punktiem) un IKP pieaugums būs zemāks (par -0,5 procentpunktiem) attiecībā pret pamatscenāriju (visā prognozes periodā).

pietiekamu progresu. Tomēr galīgie budžeta izpildes dati būs pieejami tikai 2020. gada rudenī.

Saskaņā ar Līgumu un Stabilitātes un izaugsmes paktu šajā ziņojumā tika izskatīti arī būtiskie faktori. Tomēr attiecībā uz deficīta kritērija ievērošanu 2020.–2021. gadā — tā kā valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsauces vērtību 60 % no IKP un nav izpildīts dubultais nosacījums, proti, deficītam jāpaliek tuvu atsauces vērtībai un tā atsauces vērtības pārsniegumam jābūt īslaicīgam, minētos būtiskos faktoros nevar ņemt vērā soļos, ko veic, lai attiecībā uz Apvienoto Karalisti, balstoties uz deficīta kritēriju, pieņemtu lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta esību.

Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais budžeta deficīta kritērijs nav izpildīts.